

Філософське осмислення світу політики

Юрій Шайгородський,

кандидат психологічних наук
президент Українського центру
політичного менеджменту

Наша країна перебуває на важливому етапі свого історичного розвитку. Відбуваються докорінні перетворення у всіх сферах суспільного життя, які супроводжуються появою відповідних моделей розвитку, спрямованих на подолання протиріч суспільства і держави та формування нової парадигми їх взаємодії.

Зокрема, зміни у політичній сфері характеризуються плюралістичною організацією влади, динамічним розвитком політичних комунікацій, інтеграцією широких мас населення в політичний процес, переосмисленням політичних цінностей тощо.

За таких обставин виникає потреба формування нової політологічної парадигми, яка, з одного боку, стимулюватиме цивілізаційний розвиток української держави, а з іншого – дозволить зберегти національну, етнічну і, зрештою, особистісну індивідуальність.

Суттєвим надбанням української наукової думки став збірник „Філософія політики”, створений провідними фахівцями – політологами і філософами з ініціативи і під керівництвом кандидата філософських наук, доцента А. В. Толстоухова.

Вдала спроба систематизації філософської теорії реалізована в шести логічно пов'язаних книгах – підручнику, короткому енциклопедичному словнику та хрестоматії у чотирьох томах.

У підручнику „Філософія політики” ґрунтовно викладені основні засади політологічних знань. Заслуговує на увагу вже сам структурно-тематичний поділ книги, особливо такі її розділи, як „Політична онтологія”, „Політична антропологія” і „Теорія та методологія політичного пізнання”.

Так, „Політична онтологія” розкриває сутність політичного світу, сутність та структуру політичної влади, сутнісні ознаки політичної діяльності. Цікавою новацією є класифікація форм політичної діяльності, а саме політичного представництва, публічного адміністрування та політичної залученості. Розкриття цих питань дозволяє по-новому зрозуміти проблеми взаємодії між громадянами та політичною елітою в

умовах третьої хвилі демократії, необхідність посилення ролі громадян у політичному процесі.

Вагомим здобутком колективу авторів-упорядників під керівництвом В. П. Андрущенка є виклад сучасного розуміння співвідношення політики і моралі, а також тлумачення категорій політичної етики відповідно до новітніх підходів міжнародного політичного простору. На сьогодні необхідність в узгодженій гуманістичній, морально відповідальній політиці стає загальнолюдською потребою, вимогою сучасного етапу розвитку людської цивілізації.

Принцип систематизації втілено не лише у викладі матеріалу, а й у бібліографічному списку літератури, поданому наприкінці підручника. Майже 400 джерел української та зарубіжної філософії з виокремленням підручників, навчальних посібників та довідкової літератури значно полегшать роботу студентів, викладачів, всіх, хто переймається проблемами філософії та політичних наук.

Цінність збірника посилюється узагальненням понятійного поля філософії політики, викладом основних категорій і термінів у короткому енциклопедичному словнику. На 670 сторінках можна ознайомитися не лише з усталеними політологічними поняттями. У словникові знаходимо тлумачення геополітичних, зовнішньополітичних, а також соціологічних, культурологічних і філософських категорій.

Вельми актуальними в умовах розбудови української демократичної, правової держави та становлення громадянського суспільства є поняття „інтереси соціальні”, „корупція”, „маніпулювання політичне”, „соціалізація політична”, „управління політичне” тощо. Окремо виділено статтю „XX століття” як особливий період розвитку історії людської цивілізації. У такий спосіб здійснено першу спробу виявити загальні та своєрідні ознаки минулого століття.

Додає вагомості словнику й алфавітний перелік особистостей, причетних до світу політики. На шпальтах „Філософії політики” можна „зустрітися” з багатьма відомими особистостями, починаючи від Платона та Аристотеля і закінчуючи нашими сучасниками – В. Бабкіним, В. Кременем, Р. Мертоном, О. Онищенком, Ф. Рудичем, Ю. Хабермасом та ін.

Органічним доповненням до підручника і словника стала хрестоматія „Філософія політики”. В чотирьохтомному виданні зібрано політологічні першоджерела, починаючи з „Законів Хаммурапі”. Крім того, у першому томі читаємо рідкісні твори – „Сповідь” Августина Блаженного, „Про право війни та миру” Гуго Гроція, „Казання про владу” Петра Могили.

Окремий том присвячено філософсько-політичній класиці (Д. Юм, І. Кант, Г. Спенсер та ін.), а також філософсько-політичній думці марксизму. Це свідчить про неупередженість авторського колективу та прагнення уникнути суб'єктивістського ставлення при формуванні збірника.

актуальні видання

актуальні видання

Зasadничі принципи сучасної політологічної теорії відображені в роботах Макса Вебера, Девіда Істона, Карла Поппера та ін., які знаходимо у третьому томі хрестоматії.

Природно, що розділ про розвиток філософії політики на теренах незалежної України починається викладом основоположних нормативних актів, які засвідчують появу нової держави. Йдеться, насамперед, про „Декларацію про державний суверенітет України” та „Акт проголошення незалежності України”. Сучасний період розвитку політологічної теорії і практики в Україні репрезентують відомі політичні діячі та вчені-політологи (Л. Кравчук, В. Литвин, І. Курас, А. Толстоухов та ін.).

„Філософія політики” – неординарне видання. Воно вкрай необхідне для українського „перехідного” суспільства, яке визначає стратегічні пріоритети, відпрацьовує дієві моделі та засоби їх досягнення.